

Ministerstvo dopravy

odbor provozu silničních vozidel

Metodika

k usměrnění některých správních činností obecních úřadů obcí
s rozšířenou působností a krajských úřadů v souvislosti s
novelizací zákonů č. 361/2000 Sb. a č. 379/2005 Sb.
zákonem č. 274/2008 Sb.

Zákonem č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky, byly kromě dalších zákonů s účinností od 1.1.2009 novelizovány také zákony č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 379/2005 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky.

Změny těchto předpisů se významným způsobem dotýkají postupů kontrolních a správních orgánů při zjišťování a řešení některých situací v provozu na pozemních komunikacích a zejména přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

Vedeno snahou působit ke sjednocení postupu obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů při výkonu přenesené působnosti v této oblasti, zasílá Ministerstvo dopravy, odbor provozu silničních vozidel, všem dotčeným úřadům tuto metodickou pomůcku zaměřenou na nejvýznamnější ze shora uvedených změn.

Cílem této metodické pomůcky není postihnout všechny možné situace, které mohou vzniknout a mohou být v dotčených oblastech činnosti správních orgánů řešeny, ale poskytnout podřízeným správním orgánům obecná vodítka a východiska pro řešení těchto situací, v jejichž duchu bude Ministerstvo dopravy postupovat při výkonu své působnosti ústředního orgánu státní správy v oblasti provozu na pozemních komunikacích.

1. Změny v zákoně č. 379/2005 Sb.

1.1. Základní vymezení změn a jejich dopadu na praxi

V této oblasti je třeba zvláštní pozornost věnovat především změnám v postupu při zjišťování možného ovlivnění osob vykonávajících činnosti, při nichž by mohlo dojít k ohrožení života, zdraví nebo majetku, alkoholem či jinými návykovými látkami. V § 16 zákona č. 379/2005 Sb. došlo k zásadní změně, která oproti dosavadní právní úpravě zjednodušuje způsob získávání důkazních prostředků v případě podezření na možné ovlivnění alkoholem, a to především u řidičů motorových vozidel, kde vzhledem k četnosti kontrol prováděných při dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu dosavadní striktní požadavek na provádění lékařského vyšetření značně zvyšoval časovou i finanční náročnost dohledové činnosti zaměřené na tento druh deliktů. Stejně jako dosud zákon č. 379/2005 Sb. rozlišuje

orientační vyšetření, kterým se podle § 2 písm. 1) rozumí dechová zkouška, odběr slin, ster z kůže nebo sliznic nebo jiný obdobně účinný způsob a

odborné lékařské vyšetření, kterým se podle § 2 písm. m) rozumí cílené klinické vyšetření lékařem a podle jeho ordinace provedení dechové zkoušky, odběru vzorků biologického materiálu nebo jiného obdobně účinného vyšetření.

V nové úpravě (§ 16 odst. 2 uvedeného zákona) však zákonodárce přiznává vyšší míru přesvědčivosti důkazu o ovlivnění alkoholem získanému dechovou zkouškou, provedenou za pomoci některého z analyzátorů alkoholu v dechu, schválených Českým metrologickým institutem ve smyslu § 6, resp. § 7 zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. se totiž v případě, že je orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v organismu kontrolované osoby provedeno dechovou zkouškou pomocí analyzátoru alkoholu v dechu, splňujícího podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, odborné lékařské vyšetření neprovede. Zvláštním právním předpisem se zde rozumí zákon č. 505/1990 Sb., resp. prováděcí vyhláška č. 345/2002 Sb., kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu, ve znění pozdějších předpisů.

S ohledem na toto nové znění § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. lze podle názoru Ministerstva dopravy pozitivní výsledek dechové zkoušky provedené některým z certifikovaných přístrojů považovat pro účely řízení o přestupku prováděného správním orgánem, kterému je záznam o provedené dechové zkoušce předán v rámci oznámení o přestupku, za přímý důkaz o ovlivnění alkoholem.

Při interpretaci a aplikaci nového znění uvedeného ustanovení je třeba vycházet mimo jiné také z cíle předmětné úpravy sledovaného zákonodárcem, který je vyjádřen především v odůvodnění k příslušné části návrhu zákona, který byl později schválen pod č. 274/2008 Sb. Hlavní důvod této změny předkladatel návrhu spatřoval v úspoře finančních prostředků vynakládaných v souvislosti s dvojitým prováděním vyšetření za situace, kdy vyšetření prováděné analyzátory alkoholu v dechu je způsobilé poskytnout pro posouzení otázky ovlivnění osob vykonávajících činnosti, při nichž může dojít k ohrožení života, zdraví nebo majetku, alkoholem, podklad srovnatelný s výsledky lékařského vyšetření.

1.2. Podmínky provádění vyšetření

1.2.1. Metodika měření a interpretace výsledku

Aby mohly správní orgány posoudit výsledky vyšetření provedených analyzátorů alkoholu v dechu v řízení o přestupku a zohlednit je odpovídajícím způsobem v řízení o přestupku při právní kvalifikaci jednání řidiče, je třeba především s ohledem na zásadu *in dubio pro reo* (v pochybnosti ve prospěch obviněného) vzít v úvahu možné chyby měřicí metody a další faktory, které mohou mít na výsledek měření vliv.

Vzhledem k tomu, že posouzení a vyčíslení možných chyb měřicí metody a dalších faktorů ovlivňujících výsledky měření pomocí analyzátorů alkoholu v dechu nemůže být s ohledem na specifickou povahu této problematiky a nedostatek odborných předpokladů prováděno jednotlivými správními orgány, včetně Ministerstva dopravy, a s ohledem na základní zásady správního řízení, a zejména na zásady nestrannosti a předvídatelnosti upravené v § 2 odst. 4 správního řádu, ze kterých vyplývá nutnost rozhodování ve skutkově shodných nebo obdobných případech bez nedůvodných rozdílů, a to nejen v rámci téhož správního orgánu, ale obecně, bez ohledu na místní příslušnost správního orgánu, zpracoval Český metrologický institut, na základě požadavku Ministerstva dopravy, Metodiku měření alkoholu v dechu (dále jen Metodika ČMI). Tato Metodika ČMI se zaměřuje primárně na vlastní postup zjišťování možného ovlivnění alkoholem pomocí analyzátorů alkoholu v dechu, tedy na činnost prováděnou především orgány dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích, ale také na interpretaci získaných výsledků pro účely příslušných správních a jiných řízení.

Při práci s výsledky měření v řízeních sankční povahy, kterými jsou také řízení o přestupku, je nutno zohlednit faktory ovlivňující výsledek měření tak, aby v případě pozitivního výsledku byl řidič obviněn a případně také postižen za jednání, které je bez důvodných pochybností prokazatelné, tedy v případě deliktu spočívajícího v řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu za řízení vozidla s takovým množstvím alkoholu v organismu, které je zjištěno zcela spolehlivě, tj. jeho minimálním prokazatelným množstvím. Ke zjištění takové nejnižší prokazatelné hladiny alkoholu je třeba od výsledku měření vyplývajícího z výstupu analyzátoru alkoholu v dechu odečíst hodnotu zahrnující součet možných faktorů, které mohou výsledek měření ovlivnit. Ze závěru metodiky ČMI vyplývá, že s ohledem na faktory, které se mohou promítnout do výsledku měření, lze výsledek zkoušky provedené analyzátořem alkoholu v dechu považovat za pozitivní (tedy takový, kdy výsledek zkoušky prokazuje ovlivnění alkoholem) v případě, že výsledná naměřená hodnota je větší nebo rovna hodnotě 0,25 ‰ (g/kg).¹

V případech, kdy je naměřená hodnota nižší než 0,25 ‰ (g/kg), tedy 0 - 0,24 ‰ (g/kg), je nutno ve smyslu uvedené metodiky považovat výsledek za negativní. Pokud by tedy takovým výsledkem bylo doloženo oznámení o podezření z přestupku učiněné Policií České republiky či obecní policií vůči správnímu orgánu, lze podle názoru Ministerstva dopravy z uvedené Metodiky dovést, že výsledkem takového měření nelze s jistotou prokázat požití alkoholického nápoje řidičem, resp. ovlivnění řidiče alkoholem. Bez dalšího důkazu je podle názoru Ministerstva dopravy, odboru provozu silničních vozidel, namíste odložit podezření

¹ Tento závěr přímo navazuje na bod 10 písm. e) Metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví pro postup při laboratorním stanovení alkoholu (etylalkoholu) v krvi. Věstník Ministerstva zdravotnictví, rok 2006, částka 7, kde je stanoveno: „2a pozitivní průkaz požití alkoholického nápoje se pokládá hladina etylalkoholu vyšší než 0,20 g/kg, stanovená metodou plynové chromatografie.“

z přestupku ve smyslu § 66 odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích. Lze však předpokládat, že kontrolní orgány by měly mít možnost se s uvedenou metodikou ČMI seznámit a proto by v případech, kdy výsledná hodnota vyplývající z měření nedosáhne uvedené hodnoty, neměla být věc oznamována správním orgánům jako podezření z přestupku.

Vzhledem ke shora uvedenému bude nutno v rozhodnutí o přestupku, jehož podkladem bude právě pozitivní výsledek dechové zkoušky provedené některým ze schválených analyzátorů alkoholu v dechu, pro správné stanovení právní kvalifikace přestupku vycházet z minimální prokazatelné hodnoty, ke které správní orgán dospěje snížením naměřené hodnoty o hodnotu 0,24 ‰ (g/kg). Z takto vypočtené hodnoty bude následně vycházet také správní orgán příslušný k evidenci přestupku a odpovídajícího bodového hodnocení v registru řidičů.

Příklad: Je-li řádně provedenou dechovou zkouškou naměřená hodnota: 0,35 ‰ (g/kg), pak po odečtení hodnoty 0,24 ‰ (g/kg) bude prokazatelně zjištěné množství alkoholu 0,11 ‰ (g/kg), což je vzhledem k zákazu řídit pod vlivem jakéhokoli množství alkoholu (nulové toleranci) nutno považovat zařízením pod vlivem alkoholu a tedy naplnění skutkové podstaty přestupku podle § 22 odst. 1 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb.

Pro řádné zjištění výsledné hodnoty je však třeba důkladně vyhodnotit podklady postoupené správnímu orgánu v rámci oznámení přestupku kontrolním orgánem. Přitom je nutno zejména posoudit, zda pro účely oznámení již nebyla naměřená hodnota snížena o možnou odchylku zahrnující součet faktorů, které mohly výsledek měření ovlivnit, samotným kontrolním orgánem, aby tato hodnota nebyla odečtena nedopatřením dvakrát.

1.2.2. Podmínky provedení dechové zkoušky a hodnocení jejího výsledku

Vzhledem k tomu, že podle nového znění § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. se v případě pozitivního výsledku zjištěného příslušným certifikovaným přístrojem neprovádí lékařské vyšetření, je nutno ze strany kontrolních orgánů dbát na dodržení předepsaných postupů pro provedení dechové zkoušky, aby zjištěný výsledek nemohl být při následném sankčním řízení důvodně zpochybněn.

Předpokladem pro aplikaci druhé věty § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. („Spočívá-li orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede.“) je řádně provedená dechová zkouška. Aby však bylo možno hovořit o takové řádně provedené dechové zkoušce, musí být splněny podmínky, vyplývající z manuálu výrobce příslušného dechového analyzátoru a zejména dodržení termínů pro ověřování přístroje. Rozhodně je nutno doporučit, aby se kontrolní orgány při provádění dechové zkoušky držely metodiky ČMI. Měření provedeným v souladu s touto metodikou by měly být zajištěna vysoká spolehlivost pořízeného důkazního prostředku.

Pokud jde o pravidelné ověřování přístroje, jakožto základní podmínky pro řádné provedení dechové zkoušky, měl by být správní orgán, který výsledek měření použije jako důkazní prostředek, schopen prokázat, že zkouška proběhla v době, kdy měl přístroj platné ověření. V případě, že výstupu z použitého analyzátoru alkoholu v dechu nevyplývá, že přístroj má platné ověření, je podle názoru Ministerstva dopravy nutno předmětnou skutečnost doložit kopií ověřovacího listu přístroje, který by měl být přílohou oznámení přestupku předkládaného kontrolním orgánem.

Stanovení způsobu provedení dechové zkoušky je nepochybně na orgánu, který její provedení nařídí, a který musí v případě zjištění podezření ze spáchání přestupku či trestného

činu zajistit dostupné důkazní prostředky neprodleně, neboť jejich pozdější opatření je zpravidla velmi ztíženo, ne-li zcela vyloučeno.

Nutnost opakovaného provedení dechové zkoušky může jednoznačně vyplývat z podmínek použití analyzátoru alkoholu v dechu, stanovených výrobcem. Pokud je v podmínkách použití přístroje taková podmínka stanovena, pak neprovedení opakované zkoušky bude mít zásadní vliv na použitelnost získaného výsledku měření jako důkazního prostředku, resp. na jeho důkazní hodnotu. I v případech, kdy výrobce přístroje takovou podmínku nestanovil, však může nutnost opakovaného provedení dechové zkoušky vyplynout z okolností prováděné kontroly, např. tvrzení kontrolované osoby o užití léčebných či hygienických prostředků s obsahem alkoholu (jako kapky proti kašli) či některých potravin, které mohou na krátkou dobu zanechat v dechu řidiče stopy alkoholu.

S ohledem na metodiku ČMI je nutno dechovou zkoušku, tedy všechna její řádně provedená opakování, potřebná k zajištění spolehlivého výsledku měření, vnímat jako celek. S výsledky jednotlivých měření proto není možno pracovat samostatně. Počet opakování dechové zkoušky určí s ohledem na podmínky použití měřicího přístroje, průběh této zkoušky a její dílčí výsledky kontrolní orgán. Pro řidiče z § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb. vyplývá povinnost dechové zkoušce se na výzvu oprávněné osoby podrobit, a to v rozsahu stanoveném oprávněnou osobou. Teprve v případě takto řádně provedené dechové zkoušky lze její výsledek považovat za důkazní prostředek pro následné řízení sankční povahy. Odmítne-li řidič podrobit se takové zkoušce, tedy odmítne-li poskytnout součinnost nezbytnou k jejímu řádnému provedení, byť jen v dílčí části zkoušky (např. opakované zkoušce), nelze podle názoru Ministerstva dopravy, odboru provozu silničních vozidel, hovořit o řádně provedené dechové zkoušce a jednání řidiče bude nutno hodnotit jako porušení uvedené povinnosti, které je nutno kvalifikovat jako přestupek proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích.

1.2.3. Podmínky pro provedení lékařského vyšetření

Podle poslední věty § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. se lékařské vyšetření se provede v případech, kdy řidič „odmítne tento způsob vyšetření“, tedy vyšetření provedené dechovou zkouškou. Uvedenou větu je podle našeho názoru nutno chápat tak, že řidič odmítne provedení dechové zkoušky a nikoli její výsledek. Bez ohledu na to, zda řidič s výsledkem dechové zkoušky souhlasí, je třeba jej v případě dodržení podmínek považovat za relevantní důkazní prostředek.

Pokud však jde o kontrolu prováděnou Policií ČR, je třeba při posuzování jednání řidiče vzít ohled na § 67 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, podle kterého musí být odběr krve proveden, požádá-li o to osoba podezřelá z přestupku. Pokud taková situace nastane, musí být provedeno také lékařské vyšetření spojené s odběrem krve, a to bez ohledu na výsledek dechové zkoušky. V rámci hodnocení důkazů v následujícím řízení o přestupku, popř. i v trestním řízení, pak bude třeba přihlížet k výsledkům obou vyšetření a jejich vzájemnému srovnání, např. také s ohledem na dobu, která mezi nimi uplynula. (V zákoně č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, taková povinnost stanovena není, takže v případě kontroly prováděné obecní policií se kontrolovaná osoba provedení lékařského vyšetření domáhat nemůže.)

Kromě toho však může být kontrolovaná osoba k podrobení se lékařskému vyšetření vyzvána např. také v případě, že výsledek provedené dechové zkoušky nebude podle hodnocení kontrolního orgánu dostatečný k posouzení stavu kontrolované osoby, resp. kontrolní orgán bude mít, např. vzhledem k okolnostem, za nichž byla dechová zkouška

provedena, pochybnost o správnosti jejího výsledku. Důvodem pochybnosti může být např. skutečnost, že použitý analyzátor jeví známky poruchy nebo že kontrolovaná osoba není ochotna nebo schopna provést zkoušku řádně, podle návodu výrobce použitého přístroje, resp. pokynů kontrolního orgánu. Vzhledem k tomu, že platná právní úprava (viz § 5 odst. 1 písm. f) a § 124 odst. 9 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb.) nepodmiňuje výzvu k podrobení se lékařskému vyšetření zjišťujícím obsah alkoholu a povinnost řidiče podrobit se takovému vyšetření předchází pozitivní dechovou zkouškou, musí podle názoru Ministerstva dopravy, odboru provozu silničních vozidel, řidič uvedené výzvě vyhovět tehdy, jestliže ze shora uvedených důvodů nelze dosáhnout hodnověrného výsledku vyšetření dechovou zkouškou. Pokud by se kontrolovaný řidič lékařskému vyšetření podrobit odmítl, bude nutno jeho jednání posuzovat jako přestupek podle § 22 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích.

Vzhledem k druhé větě § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. však bude v případě, kdy řidič odmítne podrobit se lékařskému vyšetření poté, co se podrobil dechové zkoušce řádně provedené schváleným typem analyzátoru alkoholu v dechu, nutno důkladně posuzovat, jaké byly důvody předmětné výzvy. Bude-li výsledek dechové zkoušky použitelný jako důkaz o ovlivnění řidiče alkoholem (popř. bude-li takový důkaz navíc podložen doznáním řidiče) a výzva k lékařskému vyšetření nebyla zřejmě opodstatněná, bude podle názoru Ministerstva dopravy, odboru provozu silničních vozidel, namísto kvalifikovat jednání řidiče toliko jako přestupek podle § 22 odst. 1 písm. b), popř. § 22 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích a nikoli podle § 22 odst. 1 písm. d) uvedeného zákona.

1.2.4. Vyšetření ke zjištění ovlivnění jinou návykovou látkou než alkoholem

Výklad v předchozích bodech byl zaměřen na provádění dechové zkoušky a lékařského vyšetření ke zjištění možného ovlivnění řidiče alkoholem. Na doplnění je proto nutno podotknout, že bude-li dáno podezření, že kontrolovaná osoba je pod vlivem jiné návykové látky než alkoholu, je kontrolující orgán podle § 16 odst. 3 zákona č. 379/2005 Sb. oprávněn vyzvat takovou osobu, aby se podrobila orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícím obsah jiné návykové látky než alkoholu bez dalších podmínek. Tato osoba je povinna se vyšetření, k němuž byla vyzvána, podrobit.

1.3. Hraniční hodnoty - bodové hodnocení, stav vylučující způsobilost

Zvláštní pozornost je třeba věnovat výsledkům měření a jejich použití v sankčních řízeních (tj. řízení o přestupku a trestním řízení) s ohledem na některé hodnoty, kterým je přiřazován určitý význam právní úpravou, popř. rozhodovací praxí. Na základě právní úpravy, resp. rozhodovací praxe soudů v tomto smyslu věnovat pozornost kromě hodnoty 0 (vyplývající ze zákazu řízení motorových vozidel pod jakýmkoli vlivem alkoholu, či dokonce v takové době po požití alkoholu, kdy by řidič ještě mohl být pod jeho vlivem) zejména hodnotám

0,3 ‰ (g/kg) - hodnota důležitá pro posouzení, jaký počet bodů v bodovém hodnocení má být řidiči za jeho přestupek zaznamenán

1,0 ‰ (g/kg) - hodnota důležitá pro posouzení, zda jednání řidiče může být kvalifikováno jako řízení ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení motorových vozidel (podle některých odborných názorů se jedná o stav vylučující způsobilost k řízení motorových zpravidla již při zjištěné hladině alkoholu 0,8 ‰ (g/kg))

" Např. Vondruška, F. - Růžička, M.: K novým pravidlům pro řidiče a jejich trestnímu (a nejen trestnímu) postihu ve světle novely provedené zákonem č. 411/2005 Sb., Trestněprávní revue 10/2006, s. 299-306.

Význam hraničních hodnot

- a) Pokud jde o posouzení, zda za přešupek spočívající v řízení motorových vozidel pod vlivem alkoholu mají být do registru řidičů zaznamenány 3 nebo 6 bodů v bodovém hodnocení řidičů, je nutno vycházet vždy z rozhodnutí, na základě kterého je záznam prováděn (§ 123b odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb.). Proto je třeba, aby správní orgán, který rozhoduje v řízení o přešupku, na základě provedených důkazů důkladně posoudil nejen otázku prokazatelného ovlivnění, ale také minimální prokazatelné množství alkoholu v těle řidiče. Toto posouzení se musí v rozhodnutí promítnout v podobě konkrétní zjištěné hodnoty alkoholu, která je následně rozhodující pro řádnou evidenci přešupku, včetně bodového hodnocení, v registru řidičů. Tato hodnota uvedená v rozhodnutí o přešupku je pak určující pro záznam bodů v bodovém hodnocení.
- b) Posuzování výsledků měření okolo druhé hraniční hodnoty 1,0 g/kg (promile) důležité pro posouzení zda kontrolovaná osoba (řidič) byla ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení motorových vozidel, je významné zejména pro orgány činné v trestním řízení. Již v současné době lze konstatovat, že změna v § 16 zákona č. 379/2005 Sb. má na zjišťování a prokazování trestných činů podle § 201 trestního zákona (ohrožení pod vlivem návykové látky) poněkud jiný dopad než na zjišťování podezření a následně prokazování přešupků podle § 22 odst. 1 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb. V případě tohoto trestného činu (stejně jako je tomu u přešupku podle § 22 odst. 1 písm. c) zákona č. 200/1990 Sb.) je totiž znakem skutkové podstaty nejen samotné ovlivnění alkoholem, ale také jeho míra, tedy skutečnost, že způsobilost řidiče ovládat motorové vozidlo je vlivem alkoholu zcela vyloučena. K prokázání této skutečnosti zpravidla (na rozdíl od přešupku spočívajícího v řízení pod vlivem alkoholu) nepostačuje pouhá zjištěná hodnota alkoholu v těle řidiče, ale posuzuje se, zda chování řidiče jevílo známky vysokého stupně ovlivnění alkoholem. K tomu před koncem roku 2008 obvykle jako důkazní prostředek sloužila lékařská zpráva zpracovaná lékařem, který prováděl vyšetření ve smyslu § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb., ve znění platném do 31.12.2008. Ta však po účinnosti předmětné novely často k dispozici není a dokazování trestného činu se musí opírat o jiné dostupné důkazní prostředky, např. svědecké výpovědi. V případě, že podezření z trestného činu nevyústí v trestní stíhání či dokonce odsouzení, nastupuje posuzování téhož jednání z hlediska naplnění skutkových podstat přešupků proti bezpečnosti a plynulosti podle § 22 odst. 1 písm. b) nebo c) zákona o přešupcích. V druhém případě bude mít výsledek dechové zkoušky podobný význam jako při posuzování z hlediska naplnění skutkové podstaty trestného činu.

1.4. Možnost retroaktivity změn provedených v zákoně č. 379/2005 Sb.

V případech posuzování jednání řidičů před účinností změn provedených zákonem č. 274/2008 Sb. podle názoru Ministerstva dopravy, odboru provozu silničních vozidel, nelze vycházet z nového znění § 16 odst. 2 zákona č. 379/2005 Sb. Povinnost řidičů podrobit se vyšetření ke zjištění možného ovlivnění alkoholem je totiž upravena speciálně v § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb. a v tomto ustanovení došlo ke změně pouze ve vymezení osob oprávněných řidiče k vyšetření (lékařskému či dechové zkoušce) vyzvat. Na samotné povinnosti řidičů se nic nezměnilo. Pokud jde o samotnou povinnost kontrolovaných osob, ani v zákoně č. 379/2005 Sb. nedošlo k její změně. Předmětem provedených změn je totiž pouze způsob provedení vyšetření, resp. podmínky pro jejich provedení. Předmětné ustanovení však je nutno aplikovat vždy v podobě platné v době provedení zkoušky. Jestliže tedy před účinností předmětné novely zákon přiznával dechové zkoušce toliko orientační hodnotu a povinností kontrolního orgánu tedy bylo zajistit na základě podezření zjištěného takovou

dechovou zkouškou použitelný důkazní prostředek, tedy vyzvat řidiče k lékařskému vyšetření, pak odmítnutí podrobit se takovému vyšetření nelze ani po provedené novele hodnotit jako oprávněné. Jestliže se řidič lékařskému vyšetření odmítl podrobit na základě zcela legitimní výzvy policisty či jiné oprávněné osoby, pak je jeho jednání, nebylo-li toto odmítnutí odůvodněno nebezpečím hrozícím zdraví kontrolované osoby, nutno i po změně zákona kvalifikovat jako přestupek podle § 22 odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích.

Příloha: Metodika ČMI (sestavující z 5 souborů)

- metodika ČMI k měření alkoholu v dechu
- příloha k metodice ČMI - fotografie měřidel
- příloha k metodice ČMI - vzor ověřovacího listu
- příloha k metodice ČMI - přepočtová tabulka
- příloha k metodice ČMI - shrnutí pracovního postupu pro kontrolní orgány

2. Změny v zákoně č. 361/2000 Sb. a zákoně č. 200/1990 Sb. 2.1.

Změny v § 47 zákona - povinnosti účastníků nehody

Zákonem č. 274/2008 Sb. došlo také k úpravě povinností účastníků dopravních nehod. S účinností od 1.1.2009 došlo ke změně především v úpravě povinností účastníků dopravní nehody ohlásit nehodu policistovi.

2.1.1. Důvody ohlášení nehody

Podle výše škody

1. Podle nové úpravy mají účastníci povinnost ohlásit nehodu policistovi vždy, dojde-li při nehodě na některém ze zúčastněných vozidlech, včetně přepravovaných věcí, k hmotné škodě převyšující zřejmě částku 100.000,- Kč (zde došlo ke zvýšení oproti předchozí hodnotě 50.000,- Kč.)

Bez ohledu na výši škody musí být nehoda ohlášena policistovi:

2. dojde-li při nehodě ke zranění či usmrcení osoby
3. dojde-li ke hmotné škodě na majetku třetí osoby (to se netýká škody na vozidle nebo v něm přepravovaných věcech, jehož řidič má účast na dopravní nehodě - v těchto případech se předpokládá, že vlastníka vozidla může při řešení následků nehody zastoupit řidič, jemuž bylo vozidlo svěřeno)
4. dojde-li k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace
5. nemohou-li účastníci bez vynaložení nepřiměřeného úsilí sami zabezpečit obnovení plynulosti provozu

Pro případ, že ani jeden z uvedených důvodů pro ohlášení nehody policii nenastane, se účastníkům dopravní nehody nově ukládá v § 47 odst. 3 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb. povinnost sepsat společný záznam o dopravní nehodě, který podepíší a neprodleně předají pojistiteli; tento záznam musí obsahovat identifikaci místa a času dopravní nehody, jejích účastníků a vozidel, její příčiny, průběhu a následků. Tato povinnost se logicky týká především řidičů motorových vozidel zúčastněných na nehodě, neboť jejím cílem je připravit podmínky pro snadné a řádné vypořádání následků dopravní nehody, tedy vypořádání nároků z odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.

Mají-li účastníci povinnost sepsat společný záznam o dopravní nehodě, pak to podle názoru Ministerstva dopravy, odboru provozu silničních vozidel, předpokládá především shodu účastníků nehody na obsahu tohoto záznamu. Pokud by totiž v záznamu každý z účastníků popisoval okolnosti dopravní nehody zcela odlišně, takový záznam by rozhodně nebyl použitelný jako podklad pro vypořádání Škodních následků dopravní nehody. Záznam má totiž být předán neprodleně pojistiteli. Pojistitelem je nutno rozumět pojistitele odpovědnosti za škody z provozu toho vozidla, jehož řidič podle dohody účastníků nehody dopravní nehodu způsobil. Pokud by se účastníci nehody neshodli na jejím průběhu, pak je prakticky nereálné, aby se shodli na obsahu společného záznamu o dopravní nehodě a o tom, kterému pojistiteli bude záznam předán.

Skutečnost, že účastníci společný záznam s požadovanými náležitostmi nese-psali, tedy nemusí sama o sobě vypovídat o jejich porušení povinnosti, kterou jim zákon ukládá. Pokud k takové situaci dojde a správní orgán by měl takové jednání posuzovat z hlediska možného naplnění skutkové podstaty přestupku, bude toto jednání nutno hodnotit především v kontextu celkového chování těchto účastníků dopravní nehody, a zejména splnění ostatních povinností souvisejících s dopravní nehodou.

2.1.2. Změny ve skutkových podstatách přestupků

Analogicky ke změnám ve vymezení povinností účastníků dopravních nehod došlo v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, také k úpravám ve skutkových podstatách přestupků, postihujících buď samotné způsobení dopravní nehody nebo porušení povinností účastníků nehody. Jedná se o přestupky podle § 22 odst. 1 písm. i), j) a k) zákona o přestupcích.

a) přestupky podle § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích

Pokud jde o skutkovou podstatu přestupku podle § 22 odst. 1 písm. i), pak došlo jednak ke zvýšení minimální výše škody, jejíž způsobení je podmínkou naplnění uvedené skutkové podstaty. Kromě toho však došlo k další významné změně, a to že podle nové úpravy se tohoto přestupku řidič, který nehodu způsobil, nedopustí, byla-li škoda způsobena na jiných věcech než jsou zúčastněná vozidla a v nich přepravované věci.

b) přestupky podle § 22 odst. 1 písm. i) a k) zákona o přestupcích

Pokud jde o skutkové podstaty přestupku podle § 22 odst. 1 písm. j) a k) zákona o přestupcích, postihují porušení povinností účastníků dopravní nehody

- neprodleně zastavit vozidlo a prokázat si navzájem totožnost včetně údajů o vozidlech
- sepsat společný záznam o dopravní nehodě
- setrvat na místě dopravní nehody nebo se na toto místo vrátit po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo ohlášení dopravní nehody

Rozhodujícím znakem skutkové podstaty je zde samotné protiprávní jednání. Kromě toho je však třeba pro podražení tohoto jednání pod odpovídající skutkovou podstatu přestupku zohlednit výši škody způsobené na zúčastněných vozidlech, včetně přepravovaných věcí.

U těchto skutkových podstat přestupků je nutno konstatovat, že zdaleka nepokrývají všechny povinnosti účastníků vyplývající z § 47 zákona č. 361/2000 Sb. Porušení jiných, touto skutkovou podstatou nepokrytých povinností (např. neoznámení nehody policistovi) bude možné kvalifikovat pouze jako přestupek podle § 22 odst. 1 písm. l) zákona o přestupcích. Opačná situace je však u povinnosti sepsat záznam o dopravní nehodě, zahrnuté jako jedno zjednání ve skutkové podstatě podle § 22 odst. 1 písm. k) zákona o přestupcích.

Vzhledem k tomu, že při dopravní nehodě se škodou nad 100 000 Kč účastníci povinnost sepsat záznam nemají, je uvedená skutková podstata v této části mrtvým ustanovením.

2.1.3. Změny v bodovém hodnocení přestupků spočívajících v porušení povinností účastníků dopravní nehody

V souvislosti se změnami v povinnostech účastníků dopravních nehod došlo i ke změnám v bodovém hodnocení porušení těchto povinností. V samotném zákoně č. 274/2000 Sb. došlo k chybě spočívající v nepřesném označení novelizovaných položek v příloze k zákonu č. 361/2000 Sb.. Tato chyba však byla napravena ještě před účinností uvedeného zákona, a to zákonem č. 480/2008 Sb.

K obsahu předmětných položek bodového hodnocení (sedmá položka za sedm bodů a první položka za 3 body) je nutno poznamenat, že bodovým hodnocením se nepostihuje samotné způsobení dopravní nehody, ale až následné protiprávní jednání jejích účastníků, a to samozřejmě pouze v případě, že těmto účastníkům byla za uvedená jednání uložena sankce v řízení o přestupku. Obsah těchto položek, které v sobě zahrnují více různých protiprávních jednání se však přesně nepřekrývá se skutkovými podstatami přestupků podle § 22 odst. 1 písm. j), resp. písm. k) zákona o přestupcích a proto je nutno věnovat záznamu bodů za tyto přestupky zvýšenou pozornost.

2.1.4. Možnost retroaktivity změn v § 47 zákona č. 361/2000 Sb.

Vzhledem k tomu, že v některých řízeních o přestupcích mohou být posuzována jednání účastníků dopravních nehod z doby před 1.1.2009, je nutno zvážit, zda shora uvedené změny nebudou důvodem pro aplikaci § 7 zákona o přestupcích, tedy pro příznivější posuzování předmětných jednání.

Jedná se o právní kvalifikaci jednání, kterým byla způsobena dopravní nehoda. Došlo-li při této dopravní nehodě ke škodě přesahující 50 000,- Kč, ale nepřesahující 100 000,- Kč. Vzhledem ke změně výše škody, která je určující pro povinnosti účastníků některých dopravních nehod, nelze takové jednání po 1.1.2009 kvalifikovat jako přestupek podle § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích.

Takový důsledek však podle názoru Ministerstva dopravy nemají provedené změny v případě porušení povinností účastníků dopravní nehody, neboť ve změně podmínek pro existenci některých povinností, které však samy o sobě zůstaly zachovány (např. povinnost neprodleně zastavit vozidlo, prokázat si vzájemně totožnost apod.), nelze spatřovat příznivější úpravu. O příznivější úpravu by se jednalo pouze v případě, že by některá povinnost účastníků dopravních nehod byla novou právní úpravou zcela vypuštěna.

2.2. Nový § 79a zákona Č. 361/2000 Sb. - nová úprava měření rychlosti

Zákonem č. 274/2008 Sb. byla sice obecní policii možnost měřit rychlost vozidel odňata (v novém § 79a bylo stanoveno, že měřit rychlost vozidel může pouze Policie ČR), nicméně následně (se stejnou účinností 1.1.2009) byla zákonem č. 480/2008 Sb. tato pravomoc obecní policii vrácena, ovšem za podrobněji upravených podmínek. Od 1.1.2009 tedy může obecní policie měřit rychlost vozidel pouze v součinnosti s policií, a to na místech určených policií, v úsecích označených přenosnými dopravními značkami "MĚŘENÍ RYCHLOSTI" a "KONEC MĚŘENÍ RYCHLOSTI".

Dopravní značky č. IP 31a „Měření rychlosti" a č. IP 31b „Konec měření rychlosti" jsou s účinností od 21.4.2009 vyobrazeny ve vyhlášce č. 31/2001 Sb., kterou se provádějí pravidla

provozu na pozemních komunikacích a úprava a řízení provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Úsek, v němž obecní policie rychlost měří, musí být označen určitě a jednoznačně tak, aby řidič projíždějící takovým úsekem byl o probíhající měření informován. Nepřipadá tedy podle názoru Ministerstva dopravy v úvahu, aby jako úsek měření rychlosti bylo vymezeno celé území obce, neboť v takovém případě zpravidla bude možné, aby řidič do měřeného úseku vjel, aniž by prostřednictvím příslušné dopravní značky informován byl.

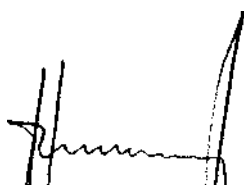
Vzhledem k § 51 odst. 1 správního řádu lze užit k dokazování v řízení o přestupcích pouze důkazní prostředky, které byly získány v souladu s platnými právními předpisy. V řízeních o přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. f) bodů 2, 3 a 4 zákona o přestupcích (resp. v případě překročení nejvyšší povolené rychlosti vozidla podle § 22 odst. 1 písm. 1) uvedeného zákona) by tedy nemohly být použity k dokazování záznamy z měření, které bylo provedeno v rozporu s nově stanovenými podmínkami. V případě, že v řízení o přestupku dojde ke zpochybnění zákonnosti získání důkazního prostředku, tedy bude nutno se s takovými námitkami vypořádat, tzn. doložit, že při měření rychlosti obecní policií byly nově stanovené podmínky dodrženy.

2.3. Změny v § 123b zákona č. 361/2000 Sb. - podmínky záznamu bodů v bodovém hodnocení

V § 123b zákona č. 361/2000 Sb. byly s účinností od 1.1.2009 nově formulovány základní podmínky pro provádění záznamu bodů v bodovém hodnocení porušení. Přestože celý § 123b je formulová zcela nově, došlo pouze ke dvěma významným změnám:

- zákon nyní výslovně a jednoznačně ukládá v § 123b odst. 2 povinnost zaznamenávat i v případech uložení sankce za jednání vojáka označené za přestupek ve zvláštním právním předpisu nebo kázeňského trestu za jednání mající značky přestupku. Bez jakýchkoli pochybností tedy musí být od 1.1.2009 oznamována a evidována s odpovídajícím bodovým hodnocením i deliktní jednání osob uvedených v § 10 odst. 1 zákona o přestupcích.

- narozdíl od úpravy platné před 1.1.2009 se podle nového znění § 123b zákona č. 361/2000 Sb. bodové hodnocení nezaznamenává v případě zastavení trestního stíhání na základě pravomocného rozhodnutí soudu o schválení narovnání. Podmínkou pro záznam boduje tedy vždy uložení sankce za jednání sledované bodovým hodnocením ve správním, trestním či kázeňském řízení.

Ing. Josef Pokorný
ředitel
odbor provozu silničních vozidel ;

!

